

PRVNÍ ZMÍNKY O NAŠÍ OBCI

Vážení a milí spoluobčané,

dnes se na webových stránkách obce setkáváme nad historií již potřetí, a ještě jsme se nedostali na úplný začátek. Snad tuto chybičku dnes alespoň trochu napravím.

Protože se však naše obec skládá ze tří částí – Geršova, Otína a Pohořílek - a každá z těchto tří částí má svoje specifika, budu to muset vzít popořádku, hezky jednu část po druhé. Kterou mám ale začít – podle abecedy? Podle velikosti? Kdo je nejstarší? Sami uznáte, že se nejedná o žádnou soutěž, ale pouze o sdělení historických faktů, a proto je to vlastně jedno. Tak s chutí do toho. Podíváme se na nejstarší dostupné zápisy.

Ves Pohořílky

Tato část se poprvé připomíná **roku 1376**, kdy pan **Přibík z Pohořílek** připisuje své manželce, **Kateřině z Hartvíkovic**, věno (50 kop grošů) v nedalekém Svařenově. Tomuto Přibíkovi patřilo ve vsi Svařenově celých 7 lánů.

Roku 1420 pak najdeme zápis o tom, že **Kuník Havlův z Pohořílek** prodal své sestře Anně a její dceři Anežce ve vsi Svařenově 5 lánů s příslušenstvím a za **Adama z Pohořílek** bylo prodáno těchto 5 lánů Ondřeji z Batouchovic.

Z těchto zápisů však lze pouze dovodit, že ves Pohořílky existovala již ve 14. století, ale nic se zde nepraví o jejím založení.

O vsi Pohořílky se pak dočteme také třeba v souvislosti s prodejem meziříčského panství v **roce 1377** Janem mladším Beneš z Meziříčí. Jeho součástí je hrad a městečko Meziříčí a vesnice Cikov, Březka, Rohy, Olší, Lhota (zanikla), Zhořec (dnes Zadní Zhořec), Lavičky, Hrbov, Radslavičky, Bochovičky (zanikly), **Pohořílky**, Budeč a Veselí (dnes Nové Veselí).

Ves Otín

První písemnou zmínku o obci Oтын nalezneme v historických pramenech v **roce 1379**, kdy prodal **Ondřej z Pyšela Buňkovi z Raclavic činžovní lán ve Votíně**.

A opět podotýkám, že tento zápis také dokládá jenom existenci obce, nikoli datum jejího vzniku. Můžeme se teď podívat třeba na to, jak takový zápis v zemských deskách vypadá:

Brněnské zemské desky - VI. 662. - 1379, cit.:

„Andreas de Pyssel Bonconi de Radslawicz et heredibus suis lancum censualem in villa Oтын cum suis pertinencijs et Jure pleno, prout ipse tenuit, vendidit hereditarie possidendum.“

Často je také v souvislosti s Otínem zmiňován **zápis z roku 1437, kdy Slepý Vaněk z Votina** prodal **Ondřejovi z Šiborova** a dědicům jeho 2 lány ve Votíně.

A takhle ten zápis vypadá v originálním znění:

Brněnské zemské desky. XII. (F. XXXI. r.) 370. - 1437

(Wainko cecus de Otyň Andree de Schebrow et eius heredibus duos laneos in villa Otyň agris cultis et incultis pratis pascuis silius et alijs pertinencijs uniuersis prout solus tenuit nichil sibi reseurans vendidit hereditarie possidendun) 2)

2) Pozn. na levém okraji stojí pozdější rukou napsáno „Ladislaw“

*(Překlad zní: **Va něk slepec z Otína Ondřeji ze Šeborova** a jeho nástupcům dva lány v Otíně pole kultivované a neobdělávané louky s dalším příslušenstvím, tak jak je jediný držel nic nevyhrazuje, prodal své dědičné právo.)*

První písemné zmínky o dvou částech naší obce, Otínu a Pohořílkách, jsme tedy našli, stejně jako mnoho dalších moravských obcí, v Zemských deskách. Co to je?

Moravské zemské desky jsou veřejné úřední knihy. Vznikly z činnosti stavovských institucí markrabství moravského. Tyto knihy byly základem práv, svobod a majetkové držby a byla jimi zajišťována usnesení zemských sněmů a soudů. Dnes jsou ve fondu Stavovské rukopisy, který je základním a nejdůležitějším pramenem pro dějiny Moravy. Na tomto souboru je postavena celá starší regionální historie. Jednotlivé knihy tvoří tři řady. Část druhá, kterou vytvářejí vlastní zemské desky pro převody šlechtického pozemkového majetku, byla prohlášena za národní kulturní památku. Tvoří ji 38 svazků Olomoucké cúdy z let 1348-1642 (ev. č. 82-119) a 35 svazků Brněnské cúdy z let 1348-1642 (ev. č. 120-154). Nejstarší zemské desky jsou psány latinsky, později česky, na závěr vyčleněného období pak podle originálů do desek vložených listin buď česky nebo německy.

*A teď se musím zmínit ještě o jedné důležité věci. Pokud budete v zemských deskách hledat Otín, najdete v těch brněnských zmínku o Otíně ještě o něco starší, z roku **1360**.*

Brněnské zemské desky III. 593. – 1360:

*Symon de Nouauilla assumit sibi filios Woyslay nepotes suos ad veram vnionem super omnia bona sua que **in Otyň** habere dinoscitur siluis wallibus pratis aquis et alijs quibuscumque, et eisdem bona sua ibidem libere delegando resignauit solum dotalicio eiusdem Symonis uxoris excluso.*

*Volný překlad napsaného zní: **Šimon z Nové Vsi** přijmul k sobě děti Woyslay. Jejich potomkům zajistil veškeré zboží v tom Otyň, jak je známo - vody, louky a zdravé lesy vůbec, a totéž zboží věnem svobodně jim odstoupil sám, pouze věno manželky téhož Šimona mezi tím není.*

O tomto zápisu nelze jednoznačně říci, že se v něm píše o našem Otínu, a protože Otínů máme v republice hned několik (a o tom vám povyprávím v některém dalším dílu), zapátrala jsem po Šimonovi a Wojislavě. Jak toto hledání dopadlo vám mohu, budete-li chtít, také někdy povyprávět. Ale, zkrátka řečeno, zařadovala při mém bádání náhoda

tak, jako se mnohdy při takovém pátrání stává a k těmto dvěma jsem se dostala z úplně jiné strany, a to při dohledávání erbu pánů z Otína. Důležité však je zjištění, že v zápisu uvedený Otín není s největší pravděpodobností náš. Tím jsem jen chtěla říct, že vždy je třeba, pokud zápisy nejsou jednoznačné, dohledat ještě další údaje, pokud je dohledat lze.

A také je důležité dávat pozor na slova a vždy rozlišovat, co nám vlastně sdělují.

A tady se dastávám k třetí části naší obce.

Ves Geršov

Část Geršov je nejmladší. Zdálo by se tedy, že o jeho založení bude nejvíce dostupných informací. No a vidíte, stále existují dohady, jak to vlastně všechno tehdy bylo.

*Pan Augustin Kratochvíl ve Vlastivědě moravské okres velkomeziříčský píše: „Ves Geršov **byla založena v roce 1838** c. k. krajským hejtmanem jihlavským Leopoldem rytířem Geršem“. Tuto informaci pak přebírali všichni ostatní, např. měřínský kronikář Mgr. Oldřich Hnízdil, který ve své publikaci 700 let Měřína mimo jiné uvádí: „Na Pouštích, kde bývala ves Ždírná, 3 km od Měřína na přímé cestě k Pavlínovu, založil roku 1838 jihlavský krajský hejtman rytíř Gerš osadu, která se po něm nazývá Geršov.“*

Mnozí z vás možná také četli článek p. Tomana v Měřínském zpravodaji „Byl Geršov při svém založení nejprve součástí Měřína?“, ve kterém podává, jak sám uvádí, „svou, ničím historicky nepodloženou doměňku“, jak to asi mohlo se založením Geršova být.

I já se nejistotami kolem vzniku Geršova zabývala a pátrala po historických faktech, prohlížela mapy, pročetla různé publikace. Chtěla jsem si odpovědět především na otázky, které každého hned napadnou:

Proč by jihlavský úředník, i když hejtman, zakládal svou vesnici někde u Měřína?

Proč vznikla obec až v 19. století? Tedy ne v době, kdy se okolní obce zakládaly, např. při kolonizaci území třebíčským klášteřem či v období raabizace (1775 – 1790, v té době zakládal nové osady např. Joachym rytíř Stettenhofen na svém budišovském panství) a po té již mnoho vesnic v okolí nevznikalo?

Kdo byli vlastně první osadníci Geršova a odkud přišli?

A co tu bylo předtím? Bylo tady něco kromě pastvin? A jak to bylo s těmi zaniklými obcemi, protože Geršov prý byl postaven na místě nějaké zaniklé obce...

A tak si teď, po svém pátrání myslím, že je na čase poopravit historii, že rytíř Gersch určitě Geršov nezaložil, i když mohu souhlasit s tím, že byl později Geršov po něm asi pojmenován a mohu mít i určité výhrady k roku 1838, jako k roku založení osady...

Ale o tom všem zase až někdy příště...

Vaše kronikářka